

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sža/28/2014
Identifikačné číslo spisu:	1014200573
Dátum vydania rozhodnutia:	23.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1014200573.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: A. D. I., narodeného XX.XX.XXXX, štátneho príslušníka Líbye, podľa vlastného udania v zahraničí bytom v meste S., časť W., aktuálne s miestom pobytu K. X, Z., zastúpeného Mgr. Jarmilou Várgovou, advokátkou so sídlom pracoviska Brečtanová 21, Bratislava, proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky - Migračný úrad, Pivonková 6, Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu ČAS: MU-227-62/PO-Ž-2012 zo dňa 28. februára 2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Saz/11/2014-36 zo dňa 4. júna 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Saz/11/2014-36 zo dňa 4. júna 2014 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu ČAS: MU-227-62/PO-Ž-2012 zo dňa 28. februára 2014 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c í a na ďalšie konanie.

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi trovy konania vo výške 568,16 Eur (titulom náhrady trov právneho zastúpenia) do 10 dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. Jarmily Vargovej, advokátky, vedený v S. S., a.s., č. ú. XXXXXXXXXXX/XXXX.

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným vo výroku potvrdil rozhodnutie č. ČAS: MU-227/PO-Ž-2012 zo dňa 28. februára 2014, ktorým odporca podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon o azyle“) navrhovateľovi neudelil azyl a podľa § 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle mu poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že vo veci rozhodol na pojednávaní za prítomnosti účastníkov konania a po riadnom preskúmaní napadnutého rozhodnutia a postupu správneho orgánu v rozsahu podaného návrhu, a dospel k záveru, že rozhodnutie odporcu v napadnutej časti o neudelení azylu je potrebné potvrdiť ako vecne správne.

Krajský súd uviedol, že v prejednávanej veci dokazovanie nedoplnil. Oboznámil sa s obsahom azylového spisu ČAS: MU-227/PO-Ž-2012.

K námietke rozporu napadnutého rozhodnutia s obsahom spisu krajský súd uviedol, že táto námietka nie je dôvodná. Odporca dostatočne zistil stav veci. Opakovane vypočul navrhovateľa k dôvodom jeho žiadosti o azyl a do spisu založil informácie o Líbyi pochádzajúce z rôznych zdrojov. Takto zistený stav veci opísal v odôvodnení svojho rozhodnutia. Skutočnosť, že na základe zisteného stavu veci žiadosť navrhovateľa vyhodnotil ako nedôvodnú, nie je možné vyhodnotiť ako rozpor obsahu spisu s rozhodnutím. Odporca opísal správnu úvahu, ktorú použil, a na základe ktorej dospel k vydaniu negatívneho rozhodnutia.

Námietku nesprávneho právneho posúdenia veci vyhodnotil taktiež ako nedôvodnú. Krajský súd tu zdôraznil, že pri posúdení splnenia či nesplnenia podmienok udelenia azylu je odporca viazaný zákonom a inými správnymi predpismi (správny poriadok), resp. Ženevskou konvenciou. Preto výklady podmienok udelenia azylu obsiahnuté napr. v rôznych príručkách, stanoviskách či elaborátoch nemôžu byť smerodajnými pri posudzovaní podmienok udelenia či neudelenia tejto formy medzinárodnej ochrany. Odporca sa zaoberal individuálnym posúdením osoby navrhovateľa, a dospel k úvahe, prezentovanej v napadnutom rozhodnutí. Navrhovateľ oprel nesprávnosť právneho posúdenia jeho žiadosti o azyl o dve skutočnosti, 1. príslušnosť ku kmeňu Gaddafi a 2. jeho ohrozenie z dôvodu jeho pôsobenia v ochranke D..

Pokiaľ ide o prvý dôvod, príslušníci kmeňov spriaznených s kmeňom Gaddafi boli a môžu byť objektom diskriminácie, v súčasnosti už táto diskriminácia nedosahuje úroveň perzekúcie. Je to spôsobené uplynutím času a tým, že v meste Syrta, kam by sa vrátil, je prevažne tvorené príslušníkmi kmeňa Gaddafi, čo poskytuje navrhovateľovi dostatočnú úroveň primeranej ochrany. Prepustenie jeho otca zo zamestnania nesúvisí s kmeňovou príslušnosťou. Skutočnosť o podpálení domu navrhovateľovej rodiny nebola potvrdená, nie je známa ani príčina a rodina stále žije v meste Syrta. K zadržaniu jeho brata, krajský súd uviedol, že navrhovateľ označil brata iným menom v opravnom prostriedku a v konaní pred odporcom, čo spochybňuje tvrdenie navrhovateľa, osobitne vo vzťahu k prezentovaným ohrozeniam. Ak by aj v dôsledku navrhovateľovej príslušnosti ku kmeňu Gaddafi hrozilo zaobchádzanie nesúladné s pojmom diskriminácia, ochrana pred ním bola navrhovateľovi zabezpečená poskytnutím doplnkovej ochrany, pričom nie je podstatné z akého dôvodu táto ochrana bola poskytnutá.

Pokiaľ ide o druhý dôvod, krajský súd uviedol, že síce nebolo spochybnené jeho pôsobenie v zložke ochrany D., bolo však preukázané aj to, že navrhovateľ v nej pôsobil ako radový člen, ktorý sa nikdy nepodieľal na zásahoch, či represáliách voči líbyjskému obyvateľstvu, ako tiež to, že od roku 2003 už v nej nepôsobil vôbec a zdržiaval sa mimo územia Líbye. Jeho pôsobenie v tejto ozbrojenej zložke, nie je možné chápať ako zastávanie určitých politických názorov v dôsledku čoho by navrhovateľovi reálne hrozilo prenasledovanie.

Krajský súd sa ďalej vyjadril k žiadosti o azyl podanej „na mieste“. Je zrejmé, že navrhovateľ pôsobil v D. ochranke ako radový člen, a že počas jeho pobytu na Slovensku došlo k zvrhnutiu D. režimu v dôsledku čoho požiadal o azyl. Ide teda formálne o žiadosť podanú na mieste, to však neznamená, že automaticky ide o žiadosť dôvodnú. Aj pri takejto žiadosti musí byť v konaní posudzované, či existujú alebo neexistujú dôvody na udelenie azylu podľa zákona o azyly.

Nie je síce možné vylúčiť, že by navrhovateľ nebol v prípade svojho návratu obťažovaný predovšetkým zo strany neštátnych subjektov, ktoré by navrhovateľa mohli spájať s D., táto potrebná ochrana však spadá pod pojem prípadného vážneho bezprávia. Ak teda odporca poskytol navrhovateľovi doplnkovú

ochranu, i keď z dôvodu zabezpečenia potrebnej zdravotnej starostlivosti, tento druh medzinárodnej ochrany reálne existuje a zabezpečuje mu oprávnenie zotrvať na území Slovenska. Zabezpečuje mu teda ochranu pred prípadným vážnym bezprávi. Pokiaľ navrhovateľ v budúcnosti požiada o predĺženie poskytnutej doplnkovej ochrany, bude úlohou odporcu pri jej posúdení zohľadniť všetky formy vážneho bezprávia, ktoré by navrhovateľovi hrozili či mohli hroziť v prípade jeho návratu.

Ani skutočnosť, že na Slovensku má manželku a dcéru, ktoré sú slovenskými štátnymi príslušníkmi, nie je dôvodom k udeleniu azylu, nakoľko manželka navrhovateľa nie je azylantkou. Ani ďalšie dôvody nie sú dôvodmi na udelenie azylu, vzhľadom na to, že ak sa aj udiali, udiali sa na Slovensku a nie v Líbyi.

K námietke týkajúcej sa neudelenia azylu podľa § 9 zákona o azyle (humanitárny azyl) krajský súd uviedol, že jeho udelenie závisí výlučne od rozhodnutia odporcu, nakoľko na jeho udelenie niet právneho nároku. Odporca odôvodnil prečo nerozhodol podľa tohto zákonného ustanovenia.

Podľa názoru krajského súdu, poskytnutím doplnkovej ochrany, bola navrhovateľovi poskytnutá adekvátna ochrana pred hroziacim vážnym bezprávi.

II.

Odvolať navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie, z dôvodov, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

K neúplnému zisteniu skutkového stavu veci z dôvodu nevykonania navrhnutých dôkazov, navrhovateľ uviedol, že v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu namietal rozpor s obsahom spisu, pričom dôsledne rozpísal, v čom daný rozpor vidí. Informácie, nachádzajúce sa v spise, preukazujú skutočnosti, ktorými navrhovateľ odôvodňoval svoj strach pred prenasledovaním v prípade návratu do krajiny pôvodu. Navrhovateľ bol členom revolučnej gardy, osobnej ochranky D., bol člen elitnej jednotky s kľúčovými úlohami pre ochranu režimu D., nebol iba rádovým členom, ako to konštatoval odporca. Na rozpory záverov, ktoré konštatoval odporca vo svojom rozhodnutí a správ založených v spise, upozorňoval už v opravnom prostriedku. Prvostupňový súd však na konkrétne námietky nereagoval. V opravnom prostriedku namietali rozpor v niekoľkých bodoch: existencia zoznamu hľadaných osôb, vybavenie pasu z krajiny pôvodu, podpora D. režimu a vnímanie osôb odporujúcich D., výkon jeho činnosti v rámci D. ochranky ako radového člena, nezapojenie sa do bojov porušujúcich ľudské práva aj v kontexte vylučovacej klauzuly Ženevskej konvencie, k nepravdepodobnosti perzekúcie z dôvodu príslušnosti ku kmeňu Kadáfí, k údajnej závislosti z dôvodu pôvodu, že pochádzal z úspešnej rodiny, k nelogickosti argumentácie ohľadom neudelenia humanitného azylu, k rozporu obsahu rozhodnutia s celým postupom skúmania skutkového stavu. Tieto námietky zostali prvostupňovým súdom nepovšimnuté, tento iba prezentoval svoj názor, že odporca dostatočne zistil skutkový stav, pričom navrhovateľ nenamietal nedostatočné zistenie skutkového stavu, namietal rozpor rozhodnutia odporcu s informáciami nachádzajúcimi sa v spise. Keďže odkazoval na konkrétne informácie v spise, prvostupňový súd ich mal zohľadniť a vykonať. Navrhovateľ má pre to za to, že súd neúplne zistil skutkový stav z dôvodu nevykonania navrhovaných dôkazov.

Krajský súd podľa názoru odporcu bagatelizuje informácie upravujúce postupy pri posudzovaní žiadostí navrhovateľov, ktoré sa odporúčajú aplikovať v rámci rovnakého posudzovania žiadostí žiadateľov. V prípade posudzovania žiadostí navrhovateľov je k dispozícii príručka UK Border Agency (Home Office) Operatívna príručka: Líbya, v ktorej sa konštatuje potreba medzinárodnej ochrany pri zohľadnení vylučovacej klauzuly. Nie je podľa názoru navrhovateľa správne, ak prvostupňový súd nabáda svojím vyjadrením k úplnej ignorancii obdobných dokumentov, ktoré sa v rámci rozhodovania o žiadostiach využívajú v celej EÚ. Pokiaľ by pripustili argumentáciu odporcu, je otázne, na čo by správny orgán

takúto správu zaradil do spisu a na čo by sa zaujímal o informácie o krajinách pôvodu žiadateľov, keby informácie, ktoré sú samotným odporcom považované za relevantné, nemusel pri vlastnom rozhodovaní využiť. Keďže prvostupňový súd nevykonal tento dôkaz s poukazom na povinnosť rešpektovania výlučne zákonov a iných právnych predpisov, má navrhovateľ za to, že neúplne zistil skutkový stav z dôvodu nevykonania navrhovaných dôkazov.

K nesprávnym skutkovým zisteniam na základe vykonaných dôkazov, navrhovateľ uviedol, že je ťažké z rozhodnutia vyčítať, ktoré informácie a ktoré dôkazy prvostupňový súd vykonal a ktoré zostali nepovšimnuté, pretože vôbec nereagoval na namietané rozpory s obsahom spisov. Z odôvodnenia vyplýva, že s niektorými správami založenými v spise sa zaoberal, interpretoval ich však absolútne v rozpore s ich obsahom a nelogicky. Podľa navrhovateľa nie je zrejmé, kde prvostupňový súd vyčítal, že diskriminácia príslušníkov kmeňa Kaddáfí nedosahuje úroveň perzekúcie, ako aj to, že ako radový člen ochranky by v prípade návratu nebol vystavený prenasledovaniu. Prvostupňový súd dospel, na základe správ obsiahnutých v spise, k nesprávnym skutkovým zisteniam, že navrhovateľovi by v prípade návratu nehrozilo prenasledovanie.

K inej vade konania navrhovateľ poukázal na nezrozumiteľnosť argumentácie odporcu a súčasne odôvodnenia záveru prvostupňového súdu o správnosti argumentácie, v časti rozhodnutia o neudelení humanitného azylu. Je zrejmé, že ide o správnu úvahu správneho orgánu, pričom súdy preskúmajú iba to, či takéto rozhodnutie nevybočilo z hraníc a medzi stanovených zákonom. Takéto rozhodnutie musí byť ale riadne odôvodnené a nesmie odporovať logike. V tomto prípade je odôvodnenie v rozpore s logikou a je vnútorne rozporné. Odporca v odôvodnení iba skonštatoval, že navrhovateľ nespadá do kategórie osôb stanovených nariadením MV SR č. 1/2007 čl. 11. Výslovne konštatuje, že aj napriek obmedzeniam môže viesť normálny život. V spise sú však lekárske správy, ktoré potvrdzujú opak. Tento záver navyše nekorešponduje s rozhodnutím odporcu v časti o priznaní doplnkovej ochrany, kde výslovne konštatuje, že by mohol byť diskriminovaný tým, že by nedostal dostatočnú zdravotnú starostlivosť, na ktorú je priamo odkázaný.

K nesprávnemu právnemu posúdeniu navrhovateľ uviedol, že má za to, že prvostupňový súd na základe nesprávnych skutkových zistení, alebo na základe neúplného zistenia skutkového stavu veci dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. V prípade navrhovateľa boli podmienky na udelenie azylu splnené. V prípade návratu má obavy pred prenasledovaním spočívajúcim predovšetkým v použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu. Pôvodcami prenasledovania sú prioritne štát, nešťatní aktéri, milície nezávislé od vlády. Dôvodmi prenasledovania je zastávanie určitých politických názorov, resp. národnostné dôvody a príslušnosť k určitej sociálnej skupine. Odporca nesprávne posúdil aj skutočnosť, že navrhovateľ nie je žiadateľom sur place, pričom ten spĺňa všetky pojmové znaky utečenca sur place. K zmene politickej situácie v Líbyi došlo v čase jeho neprítomnosti.

Navrhoval preto rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že rozhodnutie odporcu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie. Zároveň žiadal, v prípade úspechu, trovy právneho zastúpenia.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľa

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadril tak, že navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť.

K námietke zistenia skutkového stavu, uviedol, že pokiaľ sa v spise nachádza správa, ktorá hovorila o možnosti prenasledovania všetkých príslušníkov klanu Gaddáfí, týkala sa situácie krátko po zvrhnutí D. režimu, keď boli davy rozvášnené nenávisťou proti režimu a situácia bola neprehľadná. Situácia sa s odstupom času upokojila, pričom navrhovateľ pochádza z mesta Syrta, ktoré je tvorené prevažne príslušníkmi kmeňa Gaddáfí. Jeho otec i bratia naďalej v meste žijú, čo vyvracia jeho tvrdenia, že by sa

stal v prípade návratu obeťou perzekúcie. Aj skutočnosť navrhovateľovho pôsobenia v ochranke D. bola komplexne posúdená a bolo zistené, že pôsobil ako radový člen a nikdy sa nezúčastnil zásahov alebo zákrokov proti civilnému obyvateľstvu. Nebol verejne známy a už od roku 2003 prestal byť zamestnaný v ochranke a zdržiaval sa mimo územia Líbye. Skutočnosťami, prečo nebola naplnená perzekúcia z politických dôvodov sa odporca i krajský súd vo svojich rozhodnutiach zaoberali. Navrhovateľ neuviedol podľa jeho názoru v oprávnom prostriedku také skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na zmenu posudzovaného rozhodnutia. Nestotožnil sa s tvrdením navrhovateľa, že bol prenasledovaný z dôvodov uvedených v § 8 ods. 1 zákona o azyle. Napriek tomu nemožno vylúčiť, že nebude vystavený vážnemu bezpráviu zo strany neštátnych subjektov, ktoré by si mohli spájať navrhovateľa s D.. Toto bezpečnostné riziko však kryje poskytnutie doplnkovej ochrany.

IV.

Argumentácia rozhodnutia odporcu

Navrhovateľ požiadal o udelenie azylu na území SR 16. mája 2012, pričom na územie SR pricestoval legálne v roku 2003, a to na liečenie. Zosobášil sa so slovenskou štátnou občiankou a osvojil si jej dcéru. Od 6. marca 2007 do 6. marca 2012 mal udelený trvalý pobyt, ktorý mu zanikol pretože mu skončila platnosť udeleného trvalého pobytu a v čase platného pobytu nepožiadala o jeho predĺženie.

Dňa 3. augusta 2012 bolo vydané rozhodnutie ČAS: MU-227-23/PO-Ž ktorým navrhovateľovi nebol udelený azyl ani poskytnutá doplnková ochrana. Krajský súd rozsudkom č. k. 9Saz/60/2012-37 zo dňa 21. novembra 2012 toto rozhodnutie potvrdil, Najvyšší súd Slovenskej republiky následne rozsudkom 1SžA/10/2013 zo dňa 9. apríla 2013 rozhodnutie migračného úradu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V dôvodoch rozhodnutia odporca uviedol, že v priebehu správneho konania boli všetky skutočnosti uvedené žiadateľom objektívne vyhodnotené a komplexne posúdené. Na základe výpovede menovaného a všetkých dostupných informácií je zrejmé, že nespĺnil zákonom stanovené podmienky pre udelenie azylu na území SR. V jeho prípade nebola preukázaná opodstatnenosť jeho obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva z Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951 a zákona o azyle. Navrhovateľ v krajine pôvodu nevyvíjal žiadnu činnosť, pre ktorú by mu v nej v súčasnosti hrozila akákoľvek perzekúcia zo strany polície, armády, či iných zložiek štátu. Vo vzťahu k nemu nedošlo absolútne k žiadnemu konaniu zo strany štátnych orgánov, ktoré by bolo možné zaradiť pod pojem prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d/ zákona o azyle.

Prvým dôvodom žiadosti navrhovateľa sú jeho subjektívne obavy pred prenasledovaním, lebo do roku 2003 pracoval v ochranke bývalého prezidenta D.. Takíto ľudia sú podľa neho zatýkaní a prenasledovaní a zabíjaní na ulici. Dostupné správy o Líbyi síce dokazujú, že postavenie osôb podozrivých zo spolupráce či podpory D. je pomerne zlé, ide však najmä o postavenie aktívnych podporovateľov D. najmä počas bojov tesne pred jeho zvrhnutím. V tej dobe menovaný býval na Slovensku a do bojov v Líbyi sa nijakým spôsobom nemohol zapojiť. Hoci mal pracovať v ochranke D., tak sa nikdy nezapájal do potlačovania jeho odporcov. Navyše o tom, že nie je v Líbyi hľadanou osobou svedčí aj fakt, že si v máji 2012 na Veľvyslanectve Líbye v SR predĺžil platnosť cestovného pasu, pričom na toto predĺženie pasu potreboval potvrdenie, že nie je v Líbyi hľadanou osobou. Jeho minulosť a služba pre D. môže síce vzbudzovať isté obavy, ale treba spomenúť aj fakt, že v prípade menovaného išlo o úplne radového člena osobných D. vojenských jednotiek, ktorý sa nikdy do žiadnych bojových akcií nikdy nezapojil, nikdy sa nezapojil do konania, ktoré by sa dalo charakterizovať ako porušovanie ľudských práv a zároveň pre D. nepracoval už od roku 2003. Nie je teda hľadanou osobou a tým odpadá riziko prenasledovania zo strany štátu. V podobných jednotkách slúžilo za D. vlády veľké množstvo vojakov a z dostupných správ je zrejmé, že nejaká forma odplaty, ktorá môže dosahovať formu prenasledovania, bola a je vykonávaná najmä voči vysokopostaveným členom týchto jednotiek, prípadne proti aktívnym účastníkom bojov v revolúcii, ktorá vyústila do zvrhnutia D.. Ani do jednej z týchto kategórií však navrhovateľ nespadá. V Líbyi sa môže objaviť aj prenasledovanie zo strany neštátnych aktérov, ktorému štát nedokáže zabrániť. Tu však ide najmä o osobnú pomstu osobám lojálnym D.. V prípade navrhovateľa však ani takáto

pomsta neprípadá do úvahy, lebo nikdy nevyvíjal žiadnu činnosť, za ktorú by mala byť voči nemu takáto pomsta vykonaná. Pokiaľ ide o diskrimináciu z dôvodu príslušnosti ku Kaddáfího lojálnemu kmeňu alebo mestu, menovaný patrí ku kmeňu Kadáfí, ktorý tvorí podstatnú časť obyvateľstva mesta Syrta. Je teda nepravdepodobné, že by bola väčšina obyvateľstva mesta, ktoré má 128 000 obyvateľov, beztestne perzekvovaná bez toho, že by takáto perzekúcia nečelila kritike medzinárodného spoločenstva či medzinárodných mimovládnych organizácií. Rodina navrhovateľa žije v Líbyi a vážnejšie problémy nemajú. Podľa najnovších správ, prechodná vláda sa snaží spravodlivejšie riešiť situáciu a sú tu snahy o prepustenie neoprávnene väznených osôb. Najohrozenejšími skupinami obyvateľstva sú v Líbyi tzv. „Tawergha“, ktorí sú obviňovaní zo zabíjania a znásilňovania obyvateľstva v mene D.. Okrem toho sú ohrození aj ľudia čiernej pleti z iných afrických krajín, ktorí sú podozriví z toho, že bojovali ako najatí žoldnieri na strane D.. Ani do jednej z týchto skupín však menovaný nepatrí a samotná príslušnosť ku kmeňu Kadáfí a ani samotná služba v ochranke D. v minulosti, nie je dôvod na prenasledovanie. Navyše, ak osoba pochádza z mesta, kde väčšina obyvateľstva patrí k uvedenému kmeňu. U navrhovateľa absentuje objektívna stránka.

Druhým dôvodom jeho žiadosti je fakt, že chce na území SR žiť s manželkou a dcérou, ktoré sú štátnymi občanmi SR. Navrhovateľ nespĺňa podmienky na udelenie azylu na území SR za účelom zlúčenia rodiny. Fakt, že menovaný má v SR manželku a plnoletú dcéru, ktoré sú štátnymi občanmi SR, a že aj on by tu chcel s nimi žiť, nie je dôvodom na udelenie azylu, ale ide podľa názoru odporcu o snahu použiť konanie o udelenie azylu ako náhradu za iné konania umožňujúce pobyt na území SR. Ďalším dôvodom bol jeho zdravotný stav, prečo žiadal o udelenie azylu z humanitných dôvodov. Samotný zdravotný stav ani liečba nie sú dôvodom na udelenie azylu. Na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok. Nariadenie MV SR č. 34/2014 hovorí, že azyl z humanitných dôvodov môže byť udelený neúspešným žiadateľom o azyl najmä z radov prestarnutých, traumatizovaných alebo ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť. Do tejto kategórie však menovaný nespadá.

Nemôže byť posúdený ani ako utečenec „na mieste (sur place)“. Na vyhodnotenie toho, či ide o utečenca „sur place“ by muselo byť preukázané, že menovanému v súčasnosti hrozí reálna hrozba vážneho bezprávia z dôvodov, ktoré nastali po jeho odchode z Líbye.

Odporca vzhľadom na to, že neboli splnené dôvody pre udelenie azylu, posúdil, či cudzinec spĺňa podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR, ktorá sa poskytuje vtedy, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia. V prípade menovaného bola vyhodnotená reálna hrozba vážneho bezprávia so záverom, že v jeho prípade môže hroziť mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest ako je to uvedené podľa § 2 písm. f/ bod 3/ zákona o azyle. Nehrozí mu síce priamo mučenie, ale vzhľadom na zdravotný stav menovaného je zrejmé, že ide o zraniteľnú osobu. To, že by mu nehrozilo priame násilie nezaručuje, že by mohol byť diskriminovaný tým, že by nedostal dostatočnú zdravotnú starostlivosť. Je teda zrejmé, že vrátenie menovaného do Líbye by bolo v súčasnej situácii porušením jeho práv, nakoľko nie je preukázateľné, že by sa tam nedostal do takej situácie, ktorá by sa dala charakterizovať ako neľudské zaobchádzanie, a ktorá by mohla priamo ovplyvniť jeho zdravotný stav, prípadne život.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP, s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 23. septembra 2014 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

Podľa § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a/ má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b/ je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa § 9 zákona o azyle ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, aj keď sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8.

Podľa § 10 zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak,

- a/ manželovi azylanta, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď azylant odišiel z krajiny pôvodu a azylant so zlúčením vopred písomne súhlasí,
- b/ slobodným deťom azylanta alebo osoby podľa písmena a/ do 18 rokov ich veku alebo
- c/ rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, ak s tým azylant vopred písomne súhlasí (ods. 1).

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky (ods. 2).

Ministerstvo udelí azyl osobám uvedeným v odseku 1, len ak ide o zlúčenie rodiny s azylantom, ktorému bol azyl udelený podľa § 8 (ods. 3).

Ministerstvo udelí azyl aj dieťaťu narodenému azylantke na území Slovenskej republiky, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 4).

Podľa § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 13b zákona o azyle ministerstvo na účel zlúčenia rodiny poskytne doplnkovú ochranu ak tento zákon neustanovuje inak,

- a/ manželovi cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, ak manželstvo trvá a trvalo aj v čase, keď cudzinec odišiel z krajiny pôvodu a tento cudzinec so zlúčením vopred písomne súhlasí,
- b/ slobodným deťom cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, alebo osoby podľa písmena a/ do 18 rokov ich veku alebo
- c/ rodičom slobodného cudzinca, ktorému sa poskytla doplnková ochrana podľa § 13a, mladšieho ako 18 rokov (ods. 1).

Žiadatelia uvedení v odseku 1 sa počas konania o udelenie azylu musia zdržiavať na území Slovenskej republiky (ods. 2).

Ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu aj dieťaťu narodenému na území Slovenskej republiky cudzinke, ktorej sa poskytla doplnková ochrana, ak je splnená povinnosť podľa § 4 ods. 5 (ods. 3).

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu vo výroku o neudelení azylu, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľa v opravnom prostriedku, a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolací súd vyhodnotil tieto námietky ako dôvodné.

Podľa názoru odvolacieho súdu, nie je vylúčené, že navrhovateľ bude po návrate do krajiny pôvodu prenasledovaný, z dôvodu že bol členom D. ochranky, konkrétne revolučnej gardy, ktorá zohrávala dôležitú úlohu pri ochrane D. a jeho rodiny. Posledné roky strávil síce mimo územia Líbye, počas jeho pobytu na Slovensku však došlo k dramatickej zmene politických pomerov, k prevratu - zvrhnutiu vlády D..

Z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že „Osoby vnímané ako podporovatelia D. a jeho režimu sú vystavení riziku svojvoľného zatknutia, mučenia, zlého zaobchádzania a smrti v detencii, tak zo strany autorít prechodnej vlády a jej ozbrojených spojencov, ako aj militantov operujúcich bez vládnej kontroly. Komunity vnímané ako lojálne D. tiež zažili nútené vystaňovanie, nerozlišujúce lúpenie, rabovanie a pálenie domov“. Podľa správ, „Tisíciky zadržaných obvinených z podpory alebo z boja za zvrhnutého D. ostávajú v detencii - väčšina bez vzneseného obvinenia alebo súdneho konania. V niektorých prípadoch 18 mesiacov alebo viac. Mnohí sa sťažovali na zlé zaobchádzanie alebo že boli prinútení podpísať priznanie pod hrozbou mučenia alebo inej hrozby. Naďalej ostávajú tisíciky zadržaných z dôvodu podozrenia z bojovania za alebo z podpory bývalej vlády v rámci celej Líbye. Odhadom 7000 osôb je v detencii, hoci presné číslo nie je známe. Veľmi málo z nich bolo skutočne obvinených z nejakého zločinu. S malou výnimkou, zadržaní nemajú prístup k právnikom alebo možnosť právne napadnúť dôvody ich zadržania.“

„Pozornosť musí byť upriamená v individuálnych prípadoch na osobitosti vrátane príslušnosti k etniku, veku a charakteru a stupňa vnímaného vzťahu k režimu plukovníka D.. Ak je uznané, že konkrétny žiadateľ bol úzko napojený na plukovníka D. a jeho režim, alebo jeho osobitné okolnosti indukujú pravdepodobne riziko prilákania pozornosti brigád milícií napojených na NTC, priznanie azylu bude vo všeobecnosti primerané zohľadňujúc vylučovacie klauzuly podľa čl. 1F ŽK.“

„Rozhodovateľ musí zvážiť možnosť vnútorného presídlenia ako spôsobu vyhnutia sa perzekúcii/zlému zaobchádzaniu, ak to nebude pre žiadateľa príliš tvrdé. Avšak vychádzajúc z toho, že údajní podporovatelia D. režimu nemôžu dosiahnuť efektívnu ochranu od prechodnej vlády a že mučenie vykonávajú oficiálne uznané vojenské a bezpečnostné zložky, a že osoby podozrivé z podporovania D. sú unášané z ulíc a kontrolných stanovišť, je nepravdepodobné, že žiadateľ s takýmto profilom bude schopný vnútorného presídlenia s cieľom vyhnúť sa riziku perzekúcie.“

Pokiaľ ide o situáciu v meste Syrta, odkiaľ navrhovateľ pochádza, podľa správ sa tam nepodarilo vyvinúť súdržnú miestnu štruktúru a namiesto toho vypukli vnútorné konflikty. Existuje tam napätie vo vnútri miestnych kmeňov medzi revolučným táborom a členmi starého bezpečnostného aparátu a toto

nepriateľstvo vytvára kulisu pre zabíjanie v meste.

Pokiaľ ide o tvrdenia odporcu, že navrhovateľ nemôže byť prenasledovaný v krajine pôvodu z dôvodu, že aj keď pracoval v ochranke D., nikdy sa nezapájal do potlačovania jeho odporcov, alebo že nie je v Líbyi hľadanou osobou, nakoľko sa mu podarilo v máji 2012 predĺžiť platnosť cestovného pasu na Veľvyslanectve Líbye SR, zo správ založených v spise je zrejmé, že práve v prípade, ak by sa podieľal na akciách porušujúce ľudské práva, bolo by možné použiť vylučovaciu klauzulu a v tom prípade by mu mohla byť medzinárodná ochrana odopretá. Takisto sa odvolací súd stotožňuje s tvrdením navrhovateľa, pokiaľ ide o vybavenie jeho pasu, že to bolo v čase krátko po prevrate, kedy bola situácia v Líbyi veľmi neprehľadná. V správe nachádzajúcej sa v administratívnom spise je navyše uvedené, že ucelené informácie o existencii oficiálneho zoznamu sa v aktuálnych verejne dostupných zdrojoch neobjavujú. Nie je preto bez pochyb dokázané, že existuje nejaký oficiálny zoznam hľadaných osôb. Podľa názoru odvolacieho súdu z tohto nie je možné vyvodiť, že v prípade návratu nebude prenasledovaný a nič mu nehrozí.

Odporcovi bolo možné podľa odvolacieho súdu vyčítať, že vykonané dôkazy hodnotil selektívne, a to aj napriek tomu, že v administratívnom spise sa nachádza dostatočné množstvo relevantných správ.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nie je na mieste bagatelizovanie obáv navrhovateľa zo strachu z návratu do krajiny pôvodu, z dôvodu, že navrhovateľ je bývalý člen ochranky prezidenta D. a po páde režimu by sa v prípade návratu cítil ohrozený na živote. Správy založené v spise preukazujú skutočnosť, ktorými navrhovateľ odôvodňoval svoj strach pred prenasledovaním v prípade návratu do krajiny pôvodu.

Odvolací súd súhlasí s konštatovaním, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov nie je právny nárok. V prípade navrhovateľa je však toho názoru, že udelenie azylu z humanitných dôvodov, z dôvodu jeho zdravotného stavu, by bolo potrebné znova podrobne posúdiť. Z lekárskeho správy vyplýva, že od roku 2003 je trvale pripútaný na lôžko, resp. krátkodobu cez deň na invalidnom vozíku a pre zabezpečenie základných životných úkonov potrebuje trvalú asistenciu druhej osoby.

Už uvedené nedostatky v hodnotení dôkazov vykonaných odporcom samy o sebe boli spôsobilé spochybniť zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu a odvolací súd sa domnieva, že krajský súd mal rozhodnutie odporcu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Pokiaľ tak neurobil, odvolací súd dospel k záveru o potrebe zmeny rozsudku krajského súdu tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

V ďalšom konaní bude potrebné znova dôkladne vyhodnotiť, či dôvody uvádzané navrhovateľom nezakladajú niektorý z dôvodov na udelenie azylu (aj z humanitných dôvodov), a to na základe všetkých zistených skutočností, nielen tých, ktoré sú v neprospech navrhovateľa. Je potrebné dôkladne posúdiť objektívnosť jeho obáv, či by naozaj nečelil prenasledovaniu z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine, resp. z dôvodu zastávania určitých politických názorov, konkrétne kvôli jeho zamestnaniu ako člen ochranky D., prípadne kvôli jeho príslušnosti ku kmeňu Kádafi. Vzhľadom na to, že okolnosti, na ktorých navrhovateľ zakladá svoju žiadosť o azyl, nastali počas jeho pobytu mimo územia krajiny pôvodu, bude potrebné opätovne posúdiť, či navrhovateľa nie je možné považovať za žiadateľa „na mieste“ (sur place).

Z vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že odvolacie námietky navrhovateľa boli dôvodné a pokiaľ krajský súd na ne neprihliadol a považoval rozhodnutie odporcu za rozhodnutie vydané v súlade so zákonom o azyle, Najvyšší súd Slovenskej republiky sa s takýmto právnym záverom krajského súdu nestotožnil a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné podľa § 220 OSP zmeniť tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 OSP a § 151

ods. 1 a 5 OSP v spojení s § 224 ods. 1 a 2 OSP a § 246c ods. 1 veta prvá OSP tak, že navrhovateľovi, ktorý mal úspech vo veci, priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania podľa vyčíslenia jeho právnej zástupkyne v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) vo výške spolu 568,16 Eur titulom trov právneho zastúpenia za 4 úkony právnej pomoci - 4 x 134 Eur (prevzatie a príprava právneho zastúpenia, písomné podanie opravného prostriedku, zastupovanie na súde, písomné podanie odvolania) a 4 x 8,04 Eur režijný paušál. Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal navrhovateľovi náhradu režijného paušálu v sume 8,06 Eur, ako bolo vyčíslené v odvolaní, ale správnu sumu, ktorá je 8,04 Eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.